

คุณลักษณะอันพึงประสงค์ของผู้บริหารโรงเรียนที่ส่งผลต่อประสิทธิผลโรงเรียน
สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 23

Desirable Characteristics of school Administrators that Affect school the effectiveness
Under the Office of Educational Service Area 23

ณรงฤทธิ นามเหลา*

ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.เพลินพิศ ธรรมรัตน์**

ดร.ฤทัยทรัพย์ ดอกคำ***

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้ มีความมุ่งหมายเพื่อ 1) ศึกษาคุณลักษณะอันพึงประสงค์ของผู้บริหารโรงเรียนที่ส่งผลต่อประสิทธิผลโรงเรียน 2) เปรียบเทียบ 3) หาความสัมพันธ์ 4) ศึกษาอำนาจพยากรณ์ 5) หาแนวทางแนวทางการยกระดับคุณลักษณะอันพึงประสงค์ของผู้บริหารโรงเรียนที่ส่งผลต่อประสิทธิผลโรงเรียน กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ ผู้บริหารโรงเรียน หัวหน้ากลุ่มงาน และครูผู้สอน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 23 ปีการศึกษา 2559 จำนวน 627 คน เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลเป็นแบบสอบถาม สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน การวิเคราะห์ความแปรปรวนทางเดียว (F-test) ชนิด One-Way ANOVA การวิเคราะห์ค่าสหสัมพันธ์แบบเพียร์สัน (Pearson's Product Moment Correlation) และการวิเคราะห์การถดถอยพหุคูณ (Multiple Regression Analysis) โดยวิธีวิเคราะห์ Stepwise

ผลการวิจัย พบว่า

1. คุณลักษณะอันพึงประสงค์ของผู้บริหารโรงเรียน และประสิทธิผลโรงเรียน โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก
2. การเปรียบเทียบคุณลักษณะอันพึงประสงค์ของผู้บริหารโรงเรียนและประสิทธิผลโรงเรียน จำแนกตามสถานภาพการดำรงตำแหน่ง โดยภาพรวมและรายด้านไม่แตกต่างกัน เมื่อจำแนกตามที่มีประสบการณ์ในการปฏิบัติงานต่างกัน และขนาดโรงเรียนที่ปฏิบัติงาน ทั้งภาพรวมและรายด้านแตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01
3. ความสัมพันธ์คุณลักษณะอันพึงประสงค์ของผู้บริหารโรงเรียนกับประสิทธิผลโรงเรียน มีความสัมพันธ์กันในทางบวก อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01
4. การศึกษาอำนาจพยากรณ์คุณลักษณะอันพึงประสงค์ของผู้บริหารโรงเรียนที่ส่งผลต่อประสิทธิผลโรงเรียน พบว่า
 - 4.1 คุณลักษณะด้านบุคคล ด้านที่มีอำนาจพยากรณ์ มี 3 ด้าน ได้แก่ ด้านบุคลิกภาพด้านมนุษยสัมพันธ์ และด้านความเป็นผู้นำ ส่วนด้านคุณธรรมจริยธรรม พบว่า ไม่มีอำนาจพยากรณ์ ต่อประสิทธิผลโรงเรียน
 - 4.2 คุณลักษณะด้านวิชาชีพ ด้านที่มีอำนาจพยากรณ์ มี 2 ด้าน ได้แก่ ด้านความรู้เกี่ยวกับงาน และด้านทักษะความสามารถ

คำสำคัญ : คุณลักษณะอันพึงประสงค์, ประสิทธิผลโรงเรียน

* ครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร

** กรรมการบริหารหลักสูตรครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร

*** กรรมการบริหารหลักสูตรครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร

5. แนวทางยกระดับคุณลักษณะอันพึงประสงค์ของผู้บริหารโรงเรียนที่ส่งผลต่อประสิทธิผล มี 5 ด้าน คือ ด้านความเป็นผู้นำ ด้านความรู้เกี่ยวกับงาน ด้านมนุษยสัมพันธ์ ด้านบุคลิกภาพ และด้านทักษะความสามารถ

ABSTRACT

This research was study aims were : 1) The study desirable characteristics of school administrators that affect school the effectiveness 2) The comparison 3) The study relationship 4) The study power are forecast 5) The find ways to leverage desirable characteristics of school administrators that affect school the effectiveness. Samples consisted were : administrators school, group leader and teachers under the office of educational service area 23. Year 2559 totaled of 627 people. The instruments used in for data collection was a questionnaire. The statistics used for data analysis : percentage, mean, standard deviation One-way analysis of variance (F-test) of One-Way ANOVA, Pearson's product moment correlation, Multiple regression analysis to stepwise analysis using.

Findings were as follows :

1. The desirable characteristics of school administrators and school the effectiveness. The overall, the high level.

2. The comparison desirable characteristics of school administrators and school the effectiveness The according opinions of administrators school, group leader and teachers, the classified according positions status. The overall and each aspect no different. When classified by an experienced in performance and school sizes operations, the overall and the each aspect different, the significant was statistically the level .01.

3. The desirable characteristics of school administrators and school the effectiveness. The relationship in a positive way, the significant was statistically the level .01.

4. The study power are forecast desirable characteristics of school administrators that affect school the effectiveness, found that:

4.1 The personal attributes, the power are forecast has three aspects: the personality, the human relations and the leadership. The moral ethics has no power are forecast school the effectiveness.

4.2 The features profession, the power are forecast has two aspects: The knowledge about the job and the skills abilities.

5. This research the researcher find ways to leverage desirable characteristics of school administrators that affect school the effectiveness as 5 was: the leadership, the knowledge about jobs, the human relationship, the personality and the skills ability.

ภูมิหลัง

สภาพสังคมที่มีการเปลี่ยนแปลงทั้งทางด้านการศึกษา เศรษฐกิจ สังคมและการเมือง ความเจริญก้าวหน้าทางด้านวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีเป็นไปอย่างรวดเร็ว ซึ่งส่งผลกระทบต่อสภาพสังคมและเศรษฐกิจของประเทศ และมีผลกระทบต่อสังคมมนุษย์เป็นอย่างยิ่งความเจริญก้าวหน้าดังกล่าว มีส่วนผลักดันให้ความเป็นอยู่ของคนใน

สังคมมีวิถีทางในการดำเนินชีวิตเปลี่ยนแปลงไปจากเดิม จากเคยที่มีวิถีชีวิตร่วมกันอย่างสงบสุข มีความเอื้ออาทรช่วยเหลือเกื้อกูลซึ่งกันและกัน เปลี่ยนไปเป็นสภาพสังคมที่มีความเป็นอยู่อย่างค่อนข้างสับสนวุ่นวาย ซึ่งเป็นสาเหตุของการเกิดปัญหาต่างๆ ตามมา เช่น ปัญหาทางการเมือง การปกครอง เศรษฐกิจ และปัญหาทางสังคม สิ่งหนึ่งที่จะเป็นตัวควบคุมสังคมให้เกิดความสงบสุข ก็คือการส่งเสริม พัฒนาในด้านการศึกษาสำหรับประชาชน ในด้านคุณธรรม จริยธรรมของบุคคลโดยส่งเสริม พัฒนาการเรียนรู้ การอบรมในด้านคุณธรรม จริยธรรม ให้กับคนในสังคม เพื่อให้สังคมอยู่ร่วมกันอย่างสงบสุข รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย ได้กำหนด ว่า การพัฒนาคุณภาพและมาตรฐานการจัดการศึกษาในทุกระดับและทุกรูปแบบให้สอดคล้องกับความเปลี่ยนแปลงทางเศรษฐกิจและสังคมจัดให้มีแผนการศึกษาแห่งชาติ กฎหมายเพื่อพัฒนาการศึกษาของชาติ จัดให้มีการพัฒนาคุณภาพครูและบุคลากรทางการศึกษาให้ก้าวหน้าทันการเปลี่ยนแปลงของสังคมโลก รวมทั้งปลูกฝังให้ผู้เรียนมีจิตสำนึกของความเป็นไทย มีระเบียบวินัย คำนึงถึงประโยชน์ส่วนรวม และยึดมั่นในการปกครองระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข (เลขาธิการสภาผู้แทนราษฎร, 2551, หน้า 23)

พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ กำหนดให้มืองค์กรวิชาชีพครู ผู้บริหารสถานศึกษา มีฐานะเป็นองค์กรอิสระภายใต้การบริหารของสภาวิชาชีพในกำกับของกระทรวง มีอำนาจหน้าที่กำหนดมาตรฐานวิชาชีพ ออกและเพิกถอนใบอนุญาตประกอบวิชาชีพ กำกับดูแลการปฏิบัติตามมาตรฐานและจรรยาบรรณของวิชาชีพ รวมทั้งการพัฒนาวิชาชีพครู ผู้บริหารสถานศึกษาและผู้บริหารการศึกษา ให้ครู ผู้บริหารสถานศึกษา ผู้บริหารการศึกษา และบุคลากรทางการศึกษาอื่นของรัฐและเอกชนต้องมีใบอนุญาตประกอบวิชาชีพตามที่กฎหมายกำหนด การพัฒนาผู้บริหารสถานศึกษาให้เป็นผู้ที่มีคุณลักษณะที่พึงประสงค์ เพื่อให้เป็นผู้บริหารมืออาชีพที่มีคุณภาพและมีประสิทธิภาพในการบริหารจัดการศึกษา เป็นผู้ที่มีวิสัยทัศน์ที่กว้างไกล มีภาวะของผู้นำและมีคุณธรรม สามารถที่จะประสานความร่วมมือกับทุกฝ่ายในการพัฒนาการศึกษาได้อย่างมีประสิทธิภาพ โดยเฉพาะอย่างยิ่งการมีส่วนร่วมของครู และชุมชน ในการจัดการศึกษา การระดมทรัพยากรในท้องถิ่นเพื่อพัฒนาผู้เรียนให้เป็นคนเก่ง คนดี และมีความสุข อันเป็นหลักประกันคุณภาพการจัดการศึกษา และยังเป็นหลักประกันคุณภาพของผู้บริหารสถานศึกษา (พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ, 2553, หน้า 18)

การบริหารการศึกษาในสถานศึกษามีอิทธิพลต่อการศึกษาของชุมชน ซึ่งการบริหาร จะมีประสิทธิผลเพียงใด ขึ้นอยู่กับผู้บริหารสถานศึกษา เนื่องจากมีความใกล้ชิดกับคณะครู และชุมชนมากที่สุด ผู้บริหารสถานศึกษาจึงมีบทบาทสำคัญมากในการเปลี่ยนแปลงพัฒนาสถานศึกษาเพื่อนำไปสู่ความสำเร็จซึ่งไม่ใช่เรื่องง่าย เพราะผู้บริหารต้องเผชิญกับการต่อต้านของบุคลากรทางการศึกษาไม่มากนักน้อย สิ่งสำคัญ ที่ผู้บริหารจะต้องระลึกไว้เสมอ คือ การใช้ความอดทนในการแก้ปัญหา และการสร้าง มนุษยสัมพันธ์ที่ดี ให้เกิดในการทำงาน (ชัยเสถียร พรหมศรี, 2550, หน้า 41-48) ผู้บริหารสถานศึกษา เป็นผู้ที่มีบทบาทสำคัญในการบริหาร และจัดการศึกษา จำเป็นต้องมีศักยภาพ สมรรถภาพและคุณลักษณะอันพึงประสงค์ที่เอื้อต่อการจัดการศึกษา ตลอดจนความรู้ ความสามารถ คุณธรรม จริยธรรม เพื่อให้การดำเนินการจัดการศึกษาบรรลุถึงความสำเร็จตามเป้าหมาย (ภูวิศา ชูธัญญา, 2556, หน้า 3)

การวัดความสำเร็จของการปฏิบัติงานที่ประสิทธิผลเป็นสำคัญ จากเอกสารงานวิจัยที่ศึกษานั้น ผู้นำที่ดีมีประสิทธิภาพจะต้องมีความสามารถในการเข้าสังคม มีความคิดริเริ่ม มีความอดทน รู้วิธีการทำงานเชื่อมั่นในตนเอง มีความตื่นตัว สามารถคาดการณ์ล่วงหน้าได้ ส่วนประสิทธิผลของโรงเรียนถือได้ว่าเป็นเป้าหมายที่ครูทุกคนต้องให้เกิดขึ้นเป็นลักษณะของความสามารถของโรงเรียน ในการทำงานร่วมกัน เพื่อบรรลุเป้าหมายที่วางไว้ ด้านความสามารถ ในการผลิตนักเรียนให้มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูง ความสามารถในการปรับเปลี่ยน และพัฒนาโรงเรียน ความสามารถในการแก้ปัญหาภายในโรงเรียน ซึ่งสาเหตุ มาจากตัวผู้บริหาร ผู้บริหารขาดความรู้

ขาดทักษะ ขาดประสบการณ์ ขาดคุณธรรม จริยธรรม ในการบริหารงาน คุณลักษณะที่ควรแก่การยอมรับ และยกย่องนับถือเป็นปัจจัยประการสำคัญของผู้บริหารที่มีคุณภาพ (วราภรณ์ ดำรงวัฒนกุล, 2550, หน้า 2)

จากความสำคัญของคุณลักษณะอันพึงประสงค์ของบุคลากร โดยเฉพาะอย่างยิ่งผู้บริหารโรงเรียน ซึ่งจะเป็นผู้นำสถานศึกษาไปสู่เป้าหมาย ผู้วิจัยในฐานะครูผู้สอน ที่มีหน้าที่รับผิดชอบงาน งานคุณธรรม จริยธรรมของโรงเรียน มีความสนใจที่ศึกษาคุณลักษณะอันพึงประสงค์ของผู้บริหารโรงเรียนที่ส่งผลต่อประสิทธิผลโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 23 เพื่อให้ได้มาซึ่งข้อมูลเพื่อจะนำไปใช้เป็นแนวทางการเฝ้าระวังระดับคุณลักษณะอันพึงประสงค์ของผู้บริหารโรงเรียนที่ส่งผลต่อประสิทธิผลโรงเรียน ให้เป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพและมีประสิทธิผลต่อไป

คำถามการวิจัย

1. คุณลักษณะอันพึงประสงค์ของผู้บริหารโรงเรียนและประสิทธิผลโรงเรียนตามความคิดเห็นของผู้บริหารโรงเรียน หัวหน้ากลุ่มงาน และครูผู้สอน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 23 อยู่ในระดับใด
2. คุณลักษณะอันพึงประสงค์ของผู้บริหารโรงเรียนและประสิทธิผลโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 23 ตามความคิดเห็นของผู้บริหารโรงเรียน หัวหน้ากลุ่มงาน และครูผู้สอน จำแนกตามสถานภาพการดำรงตำแหน่ง ประสบการณ์ในการปฏิบัติงาน ขนาดโรงเรียนที่ปฏิบัติงาน มีความแตกต่างกันหรือไม่อย่างไร
3. คุณลักษณะอันพึงประสงค์ของผู้บริหารโรงเรียนกับประสิทธิผลโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 23 ตามความคิดเห็นของผู้บริหารโรงเรียน หัวหน้ากลุ่มงาน และครูผู้สอน มีความสัมพันธ์กันหรือไม่ อย่างไร
4. คุณลักษณะอันพึงประสงค์ของผู้บริหารโรงเรียนมีอำนาจพยากรณ์ประสิทธิผลโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 23 ตามความคิดเห็นของผู้บริหารโรงเรียน หัวหน้ากลุ่มงาน และครูผู้สอน หรือไม่ อย่างไร
5. แนวทางยกระดับคุณลักษณะอันพึงประสงค์ของผู้บริหารโรงเรียนที่ส่งผลต่อประสิทธิผลโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 23 เป็นอย่างไร

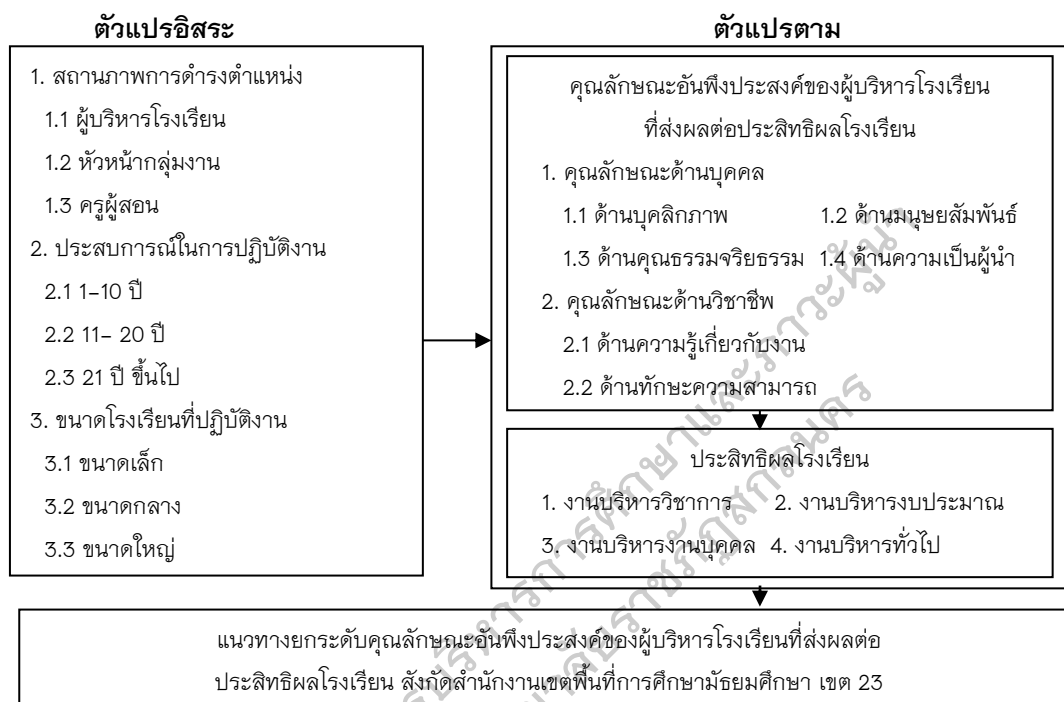
ความมุ่งหมายของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาคุณลักษณะอันพึงประสงค์ของผู้บริหารโรงเรียนและประสิทธิผลโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 23 ตามความคิดเห็นของผู้บริหารโรงเรียน หัวหน้ากลุ่มงาน และครูผู้สอน
2. เพื่อเปรียบเทียบคุณลักษณะอันพึงประสงค์ของผู้บริหารโรงเรียนและประสิทธิผลโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 23 ตามความคิดเห็นของผู้บริหารโรงเรียน หัวหน้ากลุ่มงาน และครูผู้สอน จำแนกตามสถานภาพการดำรงตำแหน่ง ที่มีประสบการณ์ในการปฏิบัติงานต่างกัน ขนาดโรงเรียนที่ปฏิบัติงาน
3. เพื่อศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างคุณลักษณะอันพึงประสงค์ของผู้บริหารโรงเรียนกับประสิทธิผลโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 23 ตามความคิดเห็นของผู้บริหารโรงเรียน หัวหน้ากลุ่มงาน และครูผู้สอน

4. เพื่อศึกษาอำนาจพยากรณ์ของคุณลักษณะอันพึงประสงค์ของผู้บริหารโรงเรียนที่ส่งผลต่อประสิทธิผลโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 23 ตามความคิดเห็นของผู้บริหารโรงเรียน หัวหน้ากลุ่มงาน และครูผู้สอน

5. เพื่อยกระดับคุณลักษณะอันพึงประสงค์ของผู้บริหารโรงเรียนที่ส่งผลต่อประสิทธิผลโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 23

กรอบแนวคิดการวิจัย

ภาพประกอบ 1 กรอบแนวคิดการวิจัย

วิธีดำเนินการวิจัย

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

1. ประชากรที่ใช้ในการศึกษาครั้งนี้ ได้แก่ ผู้บริหารโรงเรียน หัวหน้ากลุ่มงาน และครูผู้สอน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 23 ปีการศึกษา 2559 จำแนกเป็น ผู้บริหารโรงเรียน จำนวน 130 คน หัวหน้ากลุ่มงาน จำนวน 180 คน และครูผู้สอน จำนวน 1,998 คน รวมทั้งหมด จำนวน 2,308 คน

2. กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษาครั้งนี้ ได้แก่ ผู้บริหารโรงเรียน หัวหน้ากลุ่มงาน และครูผู้สอน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 23 ปีการศึกษา 2559 จำนวน 627 คนจาก 45 โรงเรียน โดยจำแนกเป็น ผู้บริหารโรงเรียน จำนวน 130 คน หัวหน้ากลุ่มงาน จำนวน 180 คน และครูผู้สอน จำนวน 317 คน

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลครั้งนี้เป็นแบบสอบถามใช้สำหรับผู้บริหารโรงเรียน หัวหน้ากลุ่มงาน และครูผู้สอน มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาคุณลักษณะอันพึงประสงค์ของผู้บริหารโรงเรียนที่ส่งผลต่อประสิทธิผลโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 23 ดังนี้

ตอนที่ 1 เป็นแบบสอบถามข้อมูลเกี่ยวกับสถานภาพของผู้ตอบแบบสอบถาม

ตอนที่ 2 เป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับความคิดเห็นของผู้บริหารโรงเรียน หัวหน้ากลุ่มงานและครูเกี่ยวกับคุณลักษณะอันพึงประสงค์ของผู้บริหารโรงเรียนที่ส่งผลต่อประสิทธิผลโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 23 ตามกรอบแนวคิด

เครื่องมือในการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยได้ศึกษา คุณลักษณะอันพึงประสงค์ของผู้บริหารโรงเรียนที่ส่งผลต่อประสิทธิผลโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 23 เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยได้สร้างขึ้นตามลำดับขั้นตอน ดังนี้

3.1 ศึกษาตำรา เอกสาร บทความ และงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับเพื่อหาแนวทางยกระดับคุณลักษณะอันพึงประสงค์ของผู้บริหารโรงเรียนที่ส่งผลต่อประสิทธิผลโรงเรียน เพื่อนำมาวิเคราะห์และใช้เป็นกรอบในการสร้างแบบสอบถาม

3.2 นำข้อมูลที่ได้จากการศึกษา มาสร้างคำนิยามเชิงปฏิบัติการเพื่อเป็นแนวทางในการสร้างข้อคำถามของแบบสอบถาม

3.3 ร่างแบบสอบถามตามกรอบแนวคิดและวัตถุประสงค์ของการวิจัย

3.4 นำร่างแบบสอบถามเสนอต่อคณะกรรมการที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์เพื่อปรับปรุงแก้ไขเบื้องต้น

3.5 นำร่างแบบสอบถามที่ปรับปรุงแก้ไขแล้ว เสนอให้ผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบคุณภาพเครื่องมือเพื่อหาความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหา (content validity) ความถูกต้องเหมาะสมของภาษา

การเก็บรวบรวมข้อมูล

1. ผู้วิจัยเสนอคำร้องต่อผู้อำนวยการบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร ให้ทำหนังสือขอความอนุเคราะห์ในการเก็บรวบรวมข้อมูลจากผู้อำนวยการสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 23
2. ส่งหนังสือขอความอนุเคราะห์จากผู้อำนวยการสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 23 พร้อมด้วยแบบสอบถามถึงโรงเรียนที่เป็นกลุ่มตัวอย่างเพื่อขออนุญาตเก็บรวบรวมข้อมูล
3. ผู้วิจัยเป็นผู้ไปเก็บรวบรวมแบบสอบถามด้วยตัวเอง

สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

1. สถิติพื้นฐาน ได้แก่ ร้อยละ, ค่าเฉลี่ย, ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน
2. สถิติที่ใช้ทดสอบสมมุติฐาน 1) นำเสนอในรูปคะแนนเฉลี่ย (\bar{X}) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.)
- 2) ใช้สถิติ F-test ชนิด (One-Way ANOVA) 3) วิเคราะห์หาความสัมพันธ์ ใช้สถิติในการวิเคราะห์ค่าสหสัมพันธ์แบบเพียร์สัน (Pearson's Product Moment Correlation) 4) ศึกษาอำนาจพยากรณ์ใช้สถิติในการวิเคราะห์การถดถอยพหุคูณ (Multiple Regression Analysis) โดยใช้วิธีวิเคราะห์ Stepwise

สรุปผลการวิจัย

1. คุณลักษณะอันพึงประสงค์ของผู้บริหารโรงเรียน และประสิทธิผลโรงเรียน โดยภาพรวม อยู่ในระดับมาก
2. การเปรียบเทียบคุณลักษณะอันพึงประสงค์ของผู้บริหารโรงเรียนและประสิทธิผลโรงเรียน ตามความคิดเห็นของผู้บริหารโรงเรียน หัวหน้ากลุ่มงาน และครูผู้สอน จำแนกตามสถานภาพการดำรงตำแหน่ง โดยภาพรวมและรายด้านไม่แตกต่างกัน เมื่อจำแนกตามที่มีประสบการณ์ในการปฏิบัติงานต่างกัน และขนาดโรงเรียนที่ปฏิบัติงาน ทั้งภาพรวมและรายด้านแตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

3. ความสัมพันธ์ระหว่างคุณลักษณะอันพึงประสงค์ของผู้บริหารโรงเรียนกับประสิทธิผลโรงเรียน มีความสัมพันธ์กันในทางบวก อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

4. การศึกษาอำนาจพยากรณ์คุณลักษณะอันพึงประสงค์ของผู้บริหารโรงเรียนที่ส่งผลต่อประสิทธิผลโรงเรียน พบว่า

4.1 คุณลักษณะด้านบุคคล ด้านที่มีอำนาจพยากรณ์ มี 3 ด้าน ได้แก่ ด้านบุคลิกภาพ ด้านมนุษยสัมพันธ์ และด้านความเป็นผู้นำ ส่วนด้านคุณธรรมจริยธรรม พบว่า ไม่มีอำนาจพยากรณ์ ต่อประสิทธิผลโรงเรียน

4.2 คุณลักษณะด้านวิชาชีพ ด้านที่มีอำนาจพยากรณ์ มี 2 ด้าน ได้แก่ ด้านความรู้เกี่ยวกับงาน และด้านทักษะความสามารถ

5. การวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยได้เสนอแนวทางยกระดับคุณลักษณะอันพึงประสงค์ของผู้บริหารโรงเรียนที่ส่งผลต่อประสิทธิผลโรงเรียน ไว้ 5 ด้าน คือ ด้านความเป็นผู้นำ ด้านความรู้เกี่ยวกับงาน ด้านมนุษยสัมพันธ์ ด้านบุคลิกภาพ และด้านทักษะความสามารถ

อภิปรายผลการวิจัย

1. คุณลักษณะอันพึงประสงค์ของผู้บริหารโรงเรียน โดยภาพรวม อยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.07$) และประสิทธิผลโรงเรียน โดยภาพรวม อยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.05$) ทั้งนี้อาจเนื่องมาจากความสามารถของผู้บริหารโรงเรียนและครูในโรงเรียนที่ทำงานร่วมกันจนสามารถทำให้นักเรียนมีความใฝ่รู้ รักการอ่าน รู้จักการแสวงหาความรู้ ด้วยตนเอง รวมทั้งด้านการบริหารและการสอนจนบรรลุเป้าหมายและวัตถุประสงค์ที่โรงเรียนกำหนดไว้ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของบรูซ ซีริมฮาสาคร (2549, หน้า 88-89) ได้กล่าวถึงผู้บริหารจะทำหน้าที่ของตนเองได้อย่างสมบูรณ์ ต้องมีทักษะหรือความสามารถ 3 อย่าง คือ เก่งงาน เก่งคน และเก่งคิดซึ่งตรงกับผลงานวิจัยของ Robert L. Katz 1. ทักษะด้านเทคนิควิธีการ (Technical Skill) คือ ความสามารถรอบรู้เชี่ยวชาญงานในหน้าที่ เช่น ถ้าเป็นทหารก็มีความชำนาญในการใช้อาวุธต่างๆ ถ้าเป็นผู้บริหารสถานศึกษาก็มีความรู้เรื่องหลักสูตร แผนการสอน เทคนิคการสอนแบบต่างๆ เป็นต้น ถ้าเป็นผู้จัดการบริษัทก็มีความชำนาญหรือทักษะในการฟัง พูด อ่าน เขียน ซึ่งเป็นทักษะพื้นฐานของการบริหารงาน ผู้บริหารที่มีความสามารถด้านเทคนิควิธีนี้ จัดเป็นผู้บริหารที่ “เก่งงาน” 2. ทักษะในด้านมนุษยสัมพันธ์ (Human Skill) คือ ความสามารถในการปกครองผู้ใต้บังคับบัญชา มีภาวะผู้นำ หรือความสามารถในการใช้คนให้ร่วมมือกันทำงาน ผู้บริหารที่มีความสามารถในด้านนี้ จัดเป็นผู้บริหารที่ “เก่งคน” 3. ทักษะในด้านความคิดรวบยอด (Conceptual Skill) คือ มีวิสัยทัศน์ (Vision) ความสามารถในการคิด เพื่อวางแผน กำหนดยุทธศาสตร์ และสามารถวิเคราะห์สถานการณ์ต่างๆ ที่เกิดขึ้นในอนาคตได้อย่างแม่นยำ เพื่อนำพาองค์กรของตนไปสู่ความสำเร็จ เป็นต้น ผู้บริหารที่มีความสามารถในด้านนี้ จัดเป็นผู้บริหารที่ “เก่งคิด”

2. คุณลักษณะอันพึงประสงค์ของผู้บริหารโรงเรียนและประสิทธิผลโรงเรียน จำแนกตามสถานภาพการดำรงตำแหน่ง โดยภาพรวมและรายด้านไม่แตกต่างกัน เมื่อจำแนกตามที่มีประสบการณ์ในการปฏิบัติงานต่างกัน และขนาดโรงเรียนที่ปฏิบัติงาน ทั้งภาพรวมและรายด้านแตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ทั้งนี้อาจเนื่องมาจากความเป็นผู้นำสูง การวางตัวที่ดี มีความเหมาะสม ความกระตือรือร้นในการทำงาน และอุทิศเวลาให้ราชการ มีความเป็นมิตรกับทุกคนการชื่นชมยินดีกับความสำเร็จของผู้ร่วมงาน การส่งเสริมด้านคุณธรรม จริยธรรมในองค์กร โดยยึดหลักคุณธรรมและความถูกต้องในการตัดสินใจและแก้ปัญหา ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ อาชีวะ สาลี (2555, บทคัดย่อ) ได้ศึกษา คุณลักษณะอันพึงประสงค์ของผู้บริหารสถานศึกษาตามทัศนะของครู สังกัดสำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยจังหวัดปัตตานี พบว่า 1) ระดับคุณลักษณะอันพึงประสงค์ของ

ผู้บริหารสถานศึกษาตามทัศนะของครู สังกัดสำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย จังหวัดปัตตานี พบว่า อยู่ในระดับมาก 2) เปรียบเทียบคุณลักษณะอันพึงประสงค์ของผู้บริหารสถานศึกษาตามทัศนะของครู สังกัดสำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยจังหวัดปัตตานี ตามตัวแปรที่ศึกษาประกอบด้วยเพศ และขนาดของสถานศึกษา โดยภาพรวม พบว่า ไม่แตกต่างกัน ส่วนประสพการณ์ในการทำงาน โดยภาพรวม พบว่า แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

3. คุณลักษณะอันพึงประสงค์ของผู้บริหารโรงเรียนกับประสิทธิผลโรงเรียน มีความสัมพันธ์กันในทางบวก อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ทั้งนี้อาจเนื่องมาจาก ความกระตือรือร้นในการทำงาน และอุทิศเวลาให้ราชการ ความเอื้อเฟื้อ ใจกว้าง มีน้ำใจกับผู้ร่วมงาน การส่งเสริมคุณธรรม จริยธรรมในองค์กร ความสามารถในการคิดการตัดสินใจที่ดี ความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับระบบงานและขอบข่ายในหน้าที่รับผิดชอบ การมีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการพัฒนางานวิชาการทักษะความสามารถในการวางแผน และจัดระบบงาน ทำให้การบริหารงานเกิดประสิทธิผล ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของงามตา ธาณิวรรณ (2553, บทคัดย่อ) ได้ศึกษา ปัจจัยที่ส่งผลต่อประสิทธิผลโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษายโสธร พบว่า 1) ปัจจัยด้านภาวะผู้นำ ด้านแรงจูงใจ และด้านการสื่อสาร ส่งผลต่อประสิทธิผลโรงเรียน ของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษายโสธร ในภาพรวมอยู่ในระดับมาก 2) ประสิทธิผลโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษายโสธร โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก 3) ความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยด้านภาวะผู้นำ ด้านแรงจูงใจ และด้านการสื่อสารกับประสิทธิผลโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษายโสธร ทุกด้าน มีความสัมพันธ์กันทางบวกในระดับปานกลาง อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 4) จากสมการพยากรณ์ที่ดีที่สุด พบว่า ตัวแปรพยากรณ์ของปัจจัย ด้านภาวะผู้นำ (X1) ด้านแรงจูงใจ (X2) ด้านการสื่อสาร (X3) สามารถพยากรณ์ประสิทธิผลโรงเรียนสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษายโสธร (Y) ได้ร้อยละ 34.90 และสามารถร่วมกันทำนายได้อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 และได้สมการพยากรณ์ ดังนี้ $(Y) = 1.093 + .342 (X1) + .235 (X2) + .109 (X3)$

4. การศึกษาอำนาจพยากรณ์คุณลักษณะอันพึงประสงค์ของผู้บริหารโรงเรียนที่ส่งผลต่อประสิทธิผลโรงเรียน พบว่า

4.1 คุณลักษณะด้านบุคคล ด้านที่มีอำนาจพยากรณ์ มี 3 ด้าน ได้แก่ ด้านบุคลิกภาพด้านมนุษยสัมพันธ์ และด้านความเป็นผู้นำ ส่วนด้านคุณธรรมจริยธรรม พบว่า ไม่มีอำนาจพยากรณ์ ต่อประสิทธิผลโรงเรียน ทั้งนี้เนื่องจาก คุณลักษณะด้านบุคคลของผู้บริหารโรงเรียนที่ส่งผลต่อประสิทธิผลโรงเรียน ผู้บริหารให้ความสนใจในด้านบุคลิกภาพ ด้านมนุษยสัมพันธ์ ด้านความเป็นผู้นำ จึงทำให้ทั้ง 3 ตัวแปร เป็นตัวพยากรณ์ที่ดีที่สุด ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของลักข์ แซ่ไคว (2551, บทคัดย่อ) ได้ศึกษา คุณลักษณะอันพึงประสงค์ของผู้บริหาร ในทัศนะของบุคลากรครู โรงเรียนพระหฤทัย จังหวัดเชียงใหม่ พบว่าคุณลักษณะที่พึงประสงค์ส่วนตัวของผู้บริหารประกอบด้วย 5 ด้าน คือ ด้านบุคลิกภาพผู้บริหารควรมีความกระตือรือร้นในการทำงาน ในด้านมนุษยสัมพันธ์ผู้บริหารควรมีเหตุผลและจริงใจ ส่วนด้านคุณธรรมจริยธรรม ผู้บริหารควรมีความซื่อสัตย์โปร่งใสในการปฏิบัติงานสำหรับด้านความเป็นผู้นำ ผู้บริหารควรมีวิสัยทัศน์ มองการณ์ไกล และด้านคุณสมบัติทั่วไปนั้นผู้บริหารควรมีประสพการณ์ในงานที่รับผิดชอบ

4.2 คุณลักษณะด้านวิชาชีพ ด้านที่มีอำนาจพยากรณ์ มี 2 ด้าน ได้แก่ ด้านความรู้เกี่ยวกับงาน และด้านทักษะความสามารถทั้งนี้อาจเนื่องมาจาก คุณลักษณะด้านบุคคลของผู้บริหารโรงเรียนที่ส่งผลต่อประสิทธิผลโรงเรียน ผู้บริหารให้ความสนใจในด้านบุคลิกภาพ ด้านมนุษยสัมพันธ์ ด้านความเป็นผู้นำ จึงทำให้ทั้ง 3 ตัวแปร เป็นตัวพยากรณ์ที่ดีที่สุด ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของลักข์ แซ่ไคว (2551, บทคัดย่อ) ได้ศึกษา คุณลักษณะอันพึงประสงค์

ของผู้บริหาร ในทัศนะของบุคลากรครู โรงเรียนพระหฤทัย จังหวัดเชียงใหม่ พบว่า คุณลักษณะที่พึงประสงค์ส่วนตัวของผู้บริหารประกอบด้วย 5 ด้าน คือ ด้านบุคลิกภาพผู้บริหารควรมีความกระตือรือร้นในการทำงาน ในด้านมนุษยสัมพันธ์ผู้บริหารควรมีเหตุผลและจริงใจ ส่วนด้านคุณธรรมจริยธรรม ผู้บริหารควรมีความซื่อสัตย์โปร่งใสในการปฏิบัติงานสำหรับด้านความเป็นผู้นำ ผู้บริหารควรมีวิสัยทัศน์ มองการณ์ไกล และด้านคุณสมบัติทั่วไปนั้น ผู้บริหารควรมีประสบการณ์ในงานที่รับผิดชอบ

ข้อเสนอแนะในการวิจัย

1. ข้อเสนอแนะการนำผลการวิจัยไปใช้

1.1 ด้านบุคลิกภาพ ผู้บริหารโรงเรียนควรมีความเชื่อมั่นในตนเอง สามารถควบคุมอารมณ์ได้ดี ควรมีความมั่นคงทางอารมณ์ เชื่อมมั่นในตนเอง

1.2 ด้านมนุษยสัมพันธ์ ผู้บริหารโรงเรียนควรมีความจริงใจ ต่อทุกๆ คน สามารถรับรู้อารมณ์ผู้อื่นได้เร็ว ควรมีเหตุผลในการทำงาน เป็นคนเสมอต้นเสมอปลาย ทำงานเข้ากับคนอื่นได้ดี มีการให้เกียรติผู้ร่วมงานและผู้อื่นเป็นอย่างดี และรู้จักผ่อนสั้นผ่อนยาวในการแก้ปัญหาต่างๆ

1.3 ด้านความเป็นผู้นำ ผู้บริหารโรงเรียนควรมีศิลปะในการโน้มน้าวบุคคลอื่นให้คล้อยตาม ควรมีภาวะผู้นำเชิงวิชาการ ควรมีความรับผิดชอบ กล้าเผชิญความจริงเมื่อเกิดความผิดพลาด

1.4 ด้านความรู้เกี่ยวกับงาน ผู้บริหารโรงเรียนควรมีความสามารถในการจัดบุคลากรได้เหมาะสมกับงาน ควรมีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการวิจัย เพื่อพัฒนาการเรียนรู้อุทิศให้มีการติดตามผลการปฏิบัติงานอย่างเป็นระบบและมีระยะเวลาอย่างชัดเจน

1.5 ด้านทักษะความสามารถ ผู้บริหารโรงเรียนควรมีความสามารถแก้ไขข้อบกพร่อง ทำให้งานได้มาตรฐาน ควรมีการชี้แจงรายละเอียดของงานที่มอบหมายได้อย่างชัดเจน ควรมีการสนับสนุนให้ผู้ใต้บังคับบัญชาผลิตผลงานทางวิชาการ ควรมีความสามารถในการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศในการบริหารงานได้อย่างมีประสิทธิภาพ

2. ข้อเสนอแนะสำหรับการวิจัย ครั้งต่อไป

2.1 ควรมีการศึกษาคุณลักษณะอันพึงประสงค์ของผู้บริหารโรงเรียนที่ส่งผลต่อประสิทธิผลโรงเรียนในเขตพื้นที่การศึกษาอื่นๆ

2.2 ควรมีการศึกษาคุณลักษณะอันพึงประสงค์ของผู้บริหารโรงเรียนตามความคิดเห็นของผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย เพื่อเปรียบเทียบคุณลักษณะอันพึงประสงค์ของผู้บริหารโรงเรียนที่ส่งผลต่อประสิทธิผลโรงเรียนต่างจากเดิมหรือไม่

เอกสารอ้างอิง

งามตา ธานีวรรณ. (2553). *ปัจจัยที่ส่งผลต่อประสิทธิผลโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษายโสธร*.

วิทยานิพนธ์ กศ.ม. ชลบุรี : มหาวิทยาลัยบูรพา.

ชัยเสถียร พรหมศรี. (2550). การบริหารสถานศึกษาแนวใหม่ในรูปแบบหน่วยบริการรูปแบบพิเศษ.

วารสารการศึกษาไทย. 3(21), 28–32.บุรชัย ศิริมหาสาคร (2549, หน้า 88–89).

พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ. (2553). *ราชกิจจานุเบกษา*. เล่ม 127 ตอนที่ 54 ก. หน้า 5, 8–9.

22 กรกฎาคม 2553.

- ภูววิศา ชูชัยบุญะ. (2556). คุณลักษณะอันพึงประสงค์ของผู้บริหารโรงเรียนในเครือข่ายกรรฎิป สังกัดสำนักงานคณะกรรมการส่งเสริมการศึกษาเอกชน. วิทยานิพนธ์ กศ.ม. ชลบุรี : มหาวิทยาลัยบูรพา.
- เลขาธิการสภาผู้แทนราษฎร. (2551). รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย 2550 . กรุงเทพฯ : สำนักนายกรัฐมนตรี.
- ลักข์ว แซ่ไค้ว. (2551). คุณลักษณะที่พึงประสงค์ของผู้บริหารในทัศนะของบุคลากรครูโรงเรียนพระหฤทัยจังหวัดเชียงใหม่. วิทยานิพนธ์ ค.ม. เชียงใหม่ : มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงใหม่.
- วรภรณ์ ดำรงวัฒนกุล. (2550). คุณลักษณะที่พึงประสงค์ของผู้บริหารสถานศึกษาตามทัศนะของครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาฉะเชิงเทรา เขต 2 . วิทยานิพนธ์ กศ.ม. ชลบุรี : มหาวิทยาลัยบูรพา.อาชีวะห้
- สาธิ. (2555). คุณลักษณะอันพึงประสงค์ของผู้บริหารสถานศึกษาตามทัศนะของครู สังกัดสำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย จังหวัดปัตตานี. วิทยานิพนธ์ ค.ม. ยะลา : มหาวิทยาลัยราชภัฏยะลา.

วารสารการบริหารการศึกษาและภาวะผู้นำ
มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร